

DR. RADO BOHINC

PRAVNI POLOŽAJ DIREKTORJA PO ZDR, ZGD

Ljubljana, September 2010

1. Zakonski in podzakonski pravni viri korporativnega upravljanja

- Zakon o gospodarskih družbah (uradno prečiščeno besedilo) (ZGD-1-UPB3) Ur.l. RS, št. 65/2009
 - -Zakon o delovnih razmerjih
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju - ZSDU-B (Uradni list RS, št. 26/07 z dne 23. 3. 2007),
- Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP)
 - Ur.l. RS, št. 126/2007
- - Zakon o trgu finančnih instrumentov - ZTFI (Uradni list RS, št. 67/07 z dne 27. 7. 2007),

2. Avtonomni pravni viri korporativnega upravljanja

- Kodeks upravljanja javnih delniških družb, december 2009,
 - Priporočila za revizijske komisije, november 2009,
- Priporočila za članstvo, delo in plačilo članov nadzornih svetov in upravnih odborov, junij 2007
- Priporočila za kadrovanje in nagrajevanje članov uprav in izvršnih direktorjev, junij 2007
 - Etični kodeks, maj 2006

3. Pravni viri OECD, EU

- Načela korporativnega upravljanja OECD, januar 2005

- Smernice OECD za korporativno upravljanje družb v državni lasti, januar 2004

Priporočilo Komisije ES o vlogi neizvršnih direktorjev ali članov NS javnih družb in o komisiji upravnega odbora ali NS, februar 2005

Priporočilo Komisije ES o dopolnitvi priporočil 2004/913/ES in 2005/162/ES glede sistema prejemkov direktorjev javnih družb, april 2009

- Priporočilo Komisije ES o spodbujanju ustreznega sistema prejemkov direktorjev javnih družb, december 2004

- Priporočilo Komisije ES o plačnih politikah v sektorju finančnih storitev, april 2009

4. Trojni pravni položaj direktorja gospodarske družbe (korporacijskopравни, delovnopравни, obligacijskopравни)

- Direktor je vedno v korporacijskopravnem položaju (ureja ga korporacijsko pravo), lahko pa je tudi v delovnem razmerju ali/in pogodbenem razmerju
- **Delovno in socialno pravo** se za direktorja uporablja le, če korporacijske dolžnosti izvaja v **statusu delovnega razmerja** (pogodba o zaposlitvi)
- **Obligacijsko pravo** se za direktorja uporablja, če korporacijske dolžnosti izvaja na temelju posebne **pogodbe o vodenju poslov** z družbo (pogodbe o poslovođenju).

5. Statusno pravni (korporacijski) položaj direktorja

- Iz korporacijskega položaja, kakršnega direktor po zakonu ima, izhajajo tudi njegove **pravice, obveznosti in odgovornosti**.
- Član uprave pridobi korporacijski položaj z **izvolitvijo in lastno izjavo volje o soglasju**.
- Član **nadzornega sveta**, z družbo, ni v delovnem razmerju, pač pa v korporacijskem in v pogodbenem razmerju;

7. Korporacijsko pravo ureja temelje pravnih razmerij med gospodarsko družbo in direktorjem

- **Temeljne direktorske dolžnosti in odgovornosti:**

- **-dolžnost zaupanja** (delovati v dobro družbe in varovati poslovne skrivnosti družbe, prepoved konkurenčne dejavnosti)
- **-dolžnost skrbnega ravnanja** (standard vestnega in poštenega gospodarstvenika)
- **-odškodninska** odgovornost direktorjev (solidarna odg., obrnjeno dokazno breme)

- **Pridobitev in izguba korporacijskega položaja:**

- **-imenovanje direktorja**; sklep pristojnega organa (nadzorni svet oz. skupščina) v skladu s statutom določa **trajanje mandata** oz. njegov začetek.
- **-odpoklic direktorja** (iz utemeljenih razlogov: kršitev obveznosti, nesposobnost za vodenje poslov, izrek nezaupnice na skupščini delničarjev, večje spremembe v lastninski strukturi, itd.);
- **Korporacijska pravila** zakon določa kogentno (ni dopustno spremeniti niti z delovno pravno zakonodajo, niti z morebitnimi pogodbami)

8. Kaj je **posloводство in kaj nadzor?** (10. Člen ZGD1)

- Za posloводство se štejejo organi ali osebe, ki so po tem zakonu ali po aktih družbe pooblašteni, da vodijo njene posle.
 - Za posloводство se pri **družbi z neomejeno odgovornostjo** štejejo družbeniki in ob prenosu upravičenja za vodenje tretje osebe, pri **komanditni družbi** komplementarji in ob prenosu upravičenja za vodenje tretje osebe, pri **delniški družbi** uprava ali upravni odbor in pri **družbi z omejeno odgovornostjo** en ali več poslovodij.
-
-

Posloводство po ZFPPIPP:

- 1. ima pri **gospodarski družbi** pomen, opredeljen v 10. členu ZGD-1,
- 2. je pri **zavodu** direktor ali drug poslovodni organ zavoda,
- 3. je pri **zadrugi** upravni odbor ali predsednik zadruge,
 - 4. je pri **javnem skladu** uprava,
- 5. je pri **drugi pravni osebi** organ, ki je po zakonu ali njenih pravilih pristojen in odgovoren za vodenje njenih poslov.

Organ nadzora je:

1. pri **delniški družbi z dvotirnim sistemom** upravljanja ali javnem skladu nadzorni svet,
- 2. pri **delniški družbi z enotirnim sistemom** upr. upravni odbor,
- 3. pri **družbi z omejeno odg.** nadzorni svet, če ga družba ima,
- 4. pri **zavodu** svet ali drug kolegijski organ upravljanja zavoda,
- 5. pri **zadrugi** nadzorni odbor zadruga, če ga zadruga ima,
- 6. pri **drugi pravni osebi** organ, ki je po zakonu ali njenih pravilih pristojen in odgovoren za nadzor nad vodenjem njenih poslov.

9. 28. Člen ZFPPIPP (**temeljne obveznosti posloводства in nadzora**)

- (1) Posloводство mora zagotoviti, da družba posluje v skladu z **ZFPPIPP in pravili poslovnofinančne stroke.**
- (2) Posloводство mora pri vodenju poslov družbe ravnati s **profesionalno skrbnostjo** poslovnofinančne stroke in si pri tem prizadevati, da je družba vedno kratkoročno in dolgoročno **plačilno sposobna.**
- (3) Člani posloводства so **solidarno odgovorni družbi za škodo**, ki nastane zaradi kršitve njihovih obveznosti, določenih v 2. poglavju tega zakona.
- (4) Člani posloводства so prosti odškodninske odgovornosti, če dokažejo, da so pri izpolnjevanju svojih obveznosti ravnali s **profesionalno skrbnostjo poslovnofinančne stroke in stroke upravljanja podjetij.**

29. člen

(**temeljne obveznosti članov nadzornega sveta**)

- **Nadzorni svet** mora pri izvajanju svojih pristojnosti in odgovornosti za opravljanje nadzora nad vodenjem poslov družbe **redno preverjati**:
 - 1. ali je družba kratkoročno in dolgoročno **plačilno sposobna**
 - 2. ali poslovodstvo ravna v skladu s pravili iz zakona.
- (2) Člani nadzornega sveta so **solidarno odgovorni družbi** za škodo, ki jo je imela zaradi kršitve njihovih obveznosti iz 2. poglavja tega zakona.
- (3) Člani nadzornega sveta so prosti odškodninske odgovornosti iz drugega odstavka tega člena, če dokažejo, da so pri izpolnjevanju svojih obveznosti ravnali s **profesionalno skrbnostjo poslovnofinančne stroke in stroke upravljanja podjetij**.

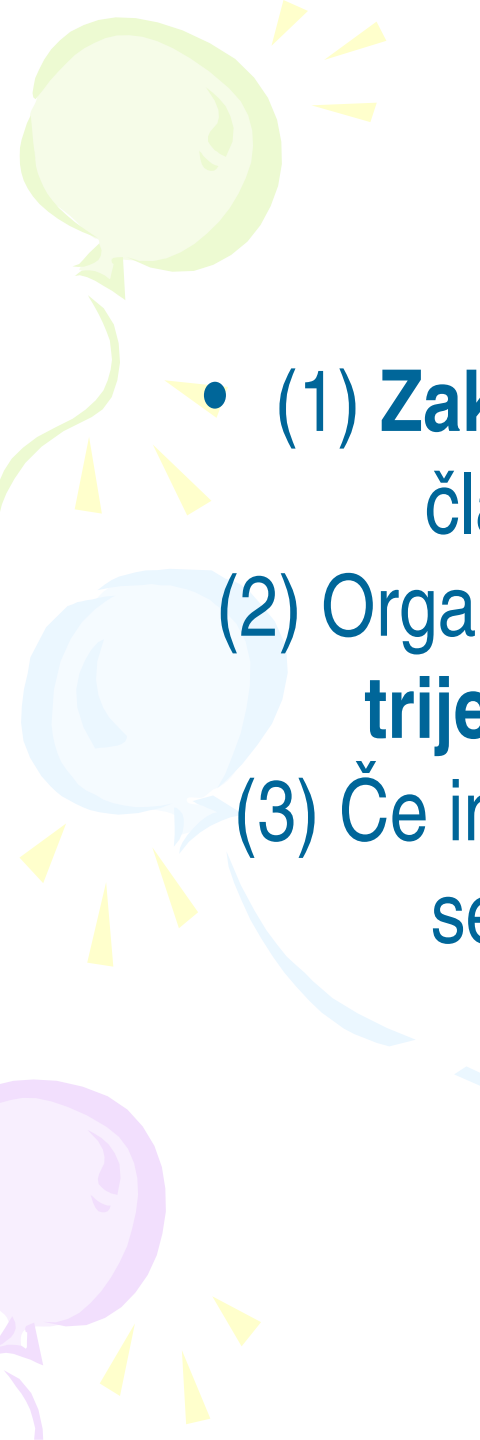
10. **ORGANI DELNIŠKE DRUŽBE**

Skupne določbe za organe vodenja ali nadzora

253. člen

(izbira sistema upravljanja)

- (1) Organi vodenja ali nadzora so **uprava, upravni odbor in nadzorni svet.**
- (2) Družba lahko izbere **dvotirni sistem** upravljanja družbe z upravo in nadzornim svetom ali **enotirni sistem** upravljanja družbe z upravnim odborom.

254. člen

(**sestava in število članov**)

- (1) **Zakon in statut** določata sestavo in število članov organov vodenja ali nadzora.
- (2) Organ vodenja ali nadzora sestavljajo **najmanj trije člani**, če zakon ne določa drugače.
- (3) Če ima organ vodenja ali nadzora več članov, se en član imenuje za **predsednika**.

255. člen

(imenovanje in mandatna doba članov)

- (1) Člani organov vodenja ali nadzora so imenovani za obdobje, ki je določeno v **statutu in ni daljše od šestih let**, z možnostjo ponovnega imenovanja.

11. Kdo je lahko član organa vodenja ali nadzora?

Vsaka poslovno sposobna fizična oseba, razen oseb, ki: – je že član organa vodenja ali nadzora te družbe;

- je bila pravnomočno **obsojena zaradi zakonsko določenega kaznivega dejanja** (pet let od pravnomočnosti sodbe in dve leti po prestani kazni zapora;
- ji je bil **izrečen varnostni ukrep** prepovedi opravljanja poklica, in sicer dokler traja prepoved, ali
- je bila kot član organa vodenja ali nadzora družbe, nad katerim je bil začet stečajni postopek, pravnomočno **obsojena na plačilo odškodnine upnikom** po zakonu, ki ureja finančno poslovanje podjetij, o odškodninski odgovornosti (dve leti po pravnomočnosti)

12. 263. člen (skrbnost in odgovornost)

- (1) Član organa vodenja ali nadzora mora pri opravljanju svojih nalog ravnati **v dobro družbe s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika** in varovati poslovno skrivnost družbe.
- (2) Člani organa vodenja ali nadzora so **solidarno odgovorni družbi za škodo**, ki je nastala **kot posledica kršitve** njihovih nalog, **razen če dokažejo**, da so pošteno in vestno izpolnjevali svoje dolžnosti.

263. člen

(skrbnost in odgovornost)

- (3) Članu organa vodenja ali nadzora **ni treba povrniti škode**, če dejanje, s katerim je bila družbi povzročena škoda, temelji na zakonitem **skupščinskem sklepu**.
- Odškodninska odgovornost člana **posloводства ni izključena, čeprav je nadzorni svet ali upravni odbor odobril dejanje**.
- Družba se odškodninskim zahtevkom lahko **odreče ali jih pobota** šele tri leta po nastanku zahtevka, če s tem soglaša skupščina in če temu pisno ne ugovarja manjšina, ki ima skupno vsaj desetino osnovnega kapitala.
- (4) Odškodninski zahtevki, ki ga ima družba do člana organa vodenja ali nadzora, **lahko uveljavljajo tudi upniki** družbe, če jih družba ne more poplačati.

264. člen

(odškodninska odgovornost zaradi vpliva tretjih oseb)

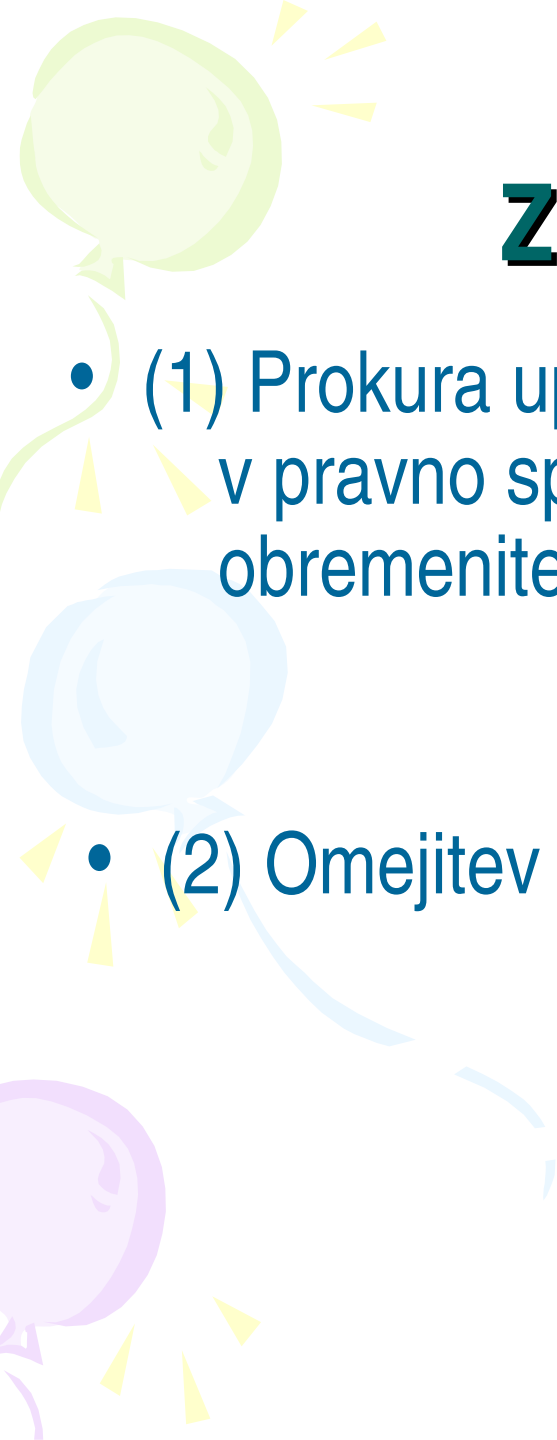
- (1) Oseba, ki s svojim vplivom na družbo namenoma **pripravi člane organov vodenja** ali nadzora, prokurista ali poslovnega pooblaščenca do tega, **da posluje v škodo družbe** ali njenih **delničarjev**, mora družbi povrniti zaradi tega nastalo škodo.
- **Delničarjem mora povrniti nastalo škodo**, če so bili oškodovani, ne glede na škodo, ki jim je bila povzročena z oškodovanjem družbe.
- (2) Poleg članov organov vodenja ali nadzora je **kot solidarni dolžnik** odgovoren tudi tisti, ki je s škodljivim dejanjem **pridobil koristi**, če je dejanje storil namenoma.
- Odškodninski zahtevki družbe **lahko uveljavljajo tudi njeni upniki**, če jih družba ne more poplačati.

13. 32. Člen ZGD-1 (zastopanje družbe)

- (1) Družbo zastopajo osebe, ki so določene z zakonom ali aktom o ustanovitvi družbe na podlagi zakona (zakoniti zastopnik).
- (2) Zastopnik lahko opravlja vsa pravna dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost družbe. Statutarna ali druga omejitvev nima pravnega učinka proti tretjim osebam.

33. Člen ZGD-1 (**prokura**)

- (1) Družba lahko podeli prokuro eni ali več osebam po postopku, določenem v aktu o ustanovitvi.
- (2) Družba lahko imenuje enega ali več prokuristov ali prokuristk (v nadaljnjem besedilu: prokurist) tudi samo za podružnico, vendar mora biti to izrecno označeno v registru in pri podpisu prokurista, sicer se šteje, da se prokura nanaša na celo družbo.

35. člen

ZGD-1(**obseg prokure**)

- (1) Prokura upravičuje za vsa pravna dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost družbe, razen za odsvojitve in obremenitev nepremičnin, za kar mora biti prokurist posebej pooblaščen.
- (2) Omejitev prokure nima pravnega učinka proti tretjim osebam.

266. člen (**zastopanje in predstavljanje**)

- (1) Uprava **zastopa in predstavlja** družbo.
- (2) Če ima uprava več članov, zastopajo družbo skupno, **če statut** ne določa drugače.
- (3) Pri skupnem zastopstvu **učinkuje izjava volje, dana kateremukoli članu** uprave, proti družbi kot celoti, če so pooblaščeni vsi skupaj.
- (4) Statut družbe ali nadzorni svet, če je to s statutom predvideno, lahko določi, da so za zastopanje pooblaščeni **člani uprave posamično** ali skupaj vsaj **dva člana** uprave ali **član uprave skupaj s prokuristom**.

14. 268. člen

(imenovanje in odpoklic uprave)

- (1) Člane uprave in predsednika **imenuje nadzorni svet**. Ponovno ne smejo biti imenovani prej kot eno leto pred potekom mandatne dobe uprave.
- (2) Nadzorni svet **lahko odpokliče** posameznega člana uprave ali predsednika:
 - - če huje krši obveznosti;
 - - če ni sposoben voditi poslov;
 - - če mu skupščina izreče nezaupnico, razen če je nezaupnico izrekla iz očitno neutemeljenih razlogov, ali
 - - iz drugih ekonomsko-poslovnih razlogov (pomembnejše spremembe v strukturi delničarjev, reorganizacija in podobno).

KODEKS JDD: Pogodba s članom uprave naj predvidi vse možnosti prenehanja funkcije člana uprave:

- - sporazumno prenehanje funkcije,
- - enostranski odpoklic člana uprave (s strani družbe),
 - - enostranski odstop člana uprave.

- Član uprave, ki mu preneha funkcija na podlagi sporazuma, naj bo **upravičen do odpravnine v višini, največ 50 % celotnega letnega prejemka člana uprave** v preteklem poslovnem letu.
- Za primer enostranskega odpoklica člana uprave naj nadzorni svet družbe v pogodbi s članom uprave čim bolj **jasno in določno opredeli možne razloge odpoklica** ter jih loči na tiste, ki izhajajo iz sfere člana uprave (krivdni) in tiste, ki ne.

KODEKS JDD: Član uprave, ki je odpoklican zaradi **krivdnega razloga**, praviloma **ne sme biti upravičen do odpravnine**

- Prav tako ni upravičen do odpravnine, če mu preneha funkcija zaradi izteka mandata, za katerega je bil imenovan.
- Pogodba s članom uprave naj določa, da **nedoseganje najpomembnejših elementov poslovnega načrta šteje za razlog za odpoklic člana uprave**, ki izhaja iz sfere člana uprave (krivdni razlog) in za katerega je odgovoren član uprave.
- Član uprave, ki je odpoklican brez obstoja razloga iz 2. odstavka 250. člena ZGD (nezakonit odpoklic) naj bo upravičen do odpravnine v **višini prejemka, ki bi članu uprave pripadal do konca mandata, vendar največ 100 % povprečnega letnega celotnega prejemka** (brez prejemkov za dolgoročno uspešnost).

15. Lojalnost in varstvo poslovne skrivnosti

Člani uprave naj bodo na vseh področjih svojega delovanja lojalni družbi

- Pri odločanju naj **ne postavljajo svojih lastnih interesov pred interese družbe** in naj **ne izkoriščajo poslovnih priložnosti družbe za svoj lasten račun.**
- **Član** uprave mora nadzornemu svetu družbe, v kateri opravlja funkcijo člana uprave, nemudoma **razkriti obstoj potencialnega ali obstoječega konflikta interesov** ter o tem obvestiti preostale člane uprave.

39. in 40. člen

ZGD-1 (pojem in varstvo poslovne skrivnosti)

- (1) Za poslovno skrivnost se štejejo podatki, za katere tako določi družba s pisnim sklepom. S tem sklepom morajo biti seznanjeni družbeniki, delavci, člani organov družbe in druge osebe, ki morajo varovati poslovno skrivnost.
 - (2) Ne glede na to ali so določeni s sklepi iz prejšnjega odstavka, se za poslovno skrivnost štejejo tudi podatki, za katere je očitno, da bi nastala občutna škoda, če bi zanje izvedela nepooblaščen oseb. Družbeniki, delavci, člani organov družbe in druge osebe so odgovorni za izdajo poslovne skrivnosti, če so vedeli ali bi morali vedeti za tako naravo podatkov.
 - (3) Za poslovno skrivnost se ne morejo določiti podatki, ki so po zakonu javni ali podatki o kršitvi zakona ali dobrih poslovnih običajev.
- (1) S pisnim sklepom iz prvega odstavka prejšnjega člena družba določi način varovanja poslovne skrivnosti in odgovornost oseb, ki morajo varovati poslovno skrivnost.
 - (2) Podatke, ki so poslovna skrivnost družbe, morajo varovati tudi osebe zunaj družbe, če so vedele ali če bi glede na naravo podatka morale vedeti, da je podatek poslovna skrivnost.
 - (3) Prepovedano je ravnanje, s katerim bi osebe zunaj družbe poskušale v nasprotju z zakonom in voljo družbe pridobiti podatke, ki so poslovna skrivnost družbe.

16. Poročila nadzornemu svetu

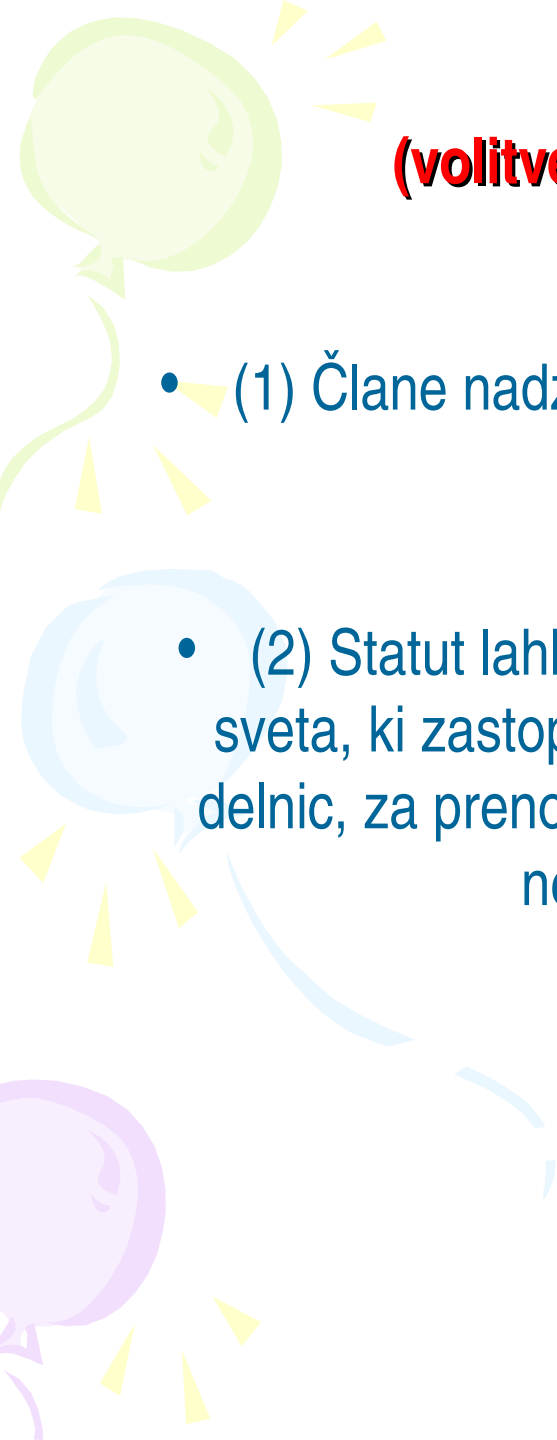
Uprava vsaj enkrat v četrtletju poroča nadzornemu svetu o (272. člen):

- - načrtovani **poslovni politiki** in drugih načelnih vprašanih posl.;
- - **donosnosti** družbe, še posebej donosnosti lastnega kapitala;
- - **poteku poslov**, še posebej prometu in finančnem stanju družbe,
- - poslih, ki lahko pomembno vplivajo na donosnost ali plačilno sposobnost družbe.
- (2) Nadzorni svet lahko zahteva poročilo tudi **o drugih vprašanih**. Uprava mora obveščati nadzorni svet o vprašanih, ki se nanašajo na poslovanje družbe in z njo povezanih družb.
- (3) Uprava mora nemudoma po sestavi predložiti **letno poročilo** nadzornemu svetu. Če ga je treba revidirati, ga je treba predložiti skupaj z revizorjevim poročilom. K letnemu poročilu mora uprava priložiti tudi predlog za uporabo bilančnega dobička, ki ga bo predložila skupščini.
- (4) Nadzorni svet lahko od uprave **kadarkoli zahteva poročilo** o vprašanih, ki so povezana s poslovanjem družbe in pomembneje vplivajo na položaj družbe ali je zanje razumno pričakovati, da bodo pomembneje vplivale nanj.

17. 273. člen

(posebni pogoji za člane nadzornega sveta)

- (1) Član nadzornega sveta ne more biti:
 - - član uprave ali upravnega odbora od družbe odvisne družbe;
 - - prokurist ali pooblaščenec te družbe;
 - - član uprave druge kapitalske družbe, v katere nadzornem svetu je član uprave te družbe;
 - - oseba, ki je član nadzornega sveta ali upravnega odbora že v treh družbah, ali
 - - oseba, ki ne izpolnjuje pogojev, ki jih določa statut.
- (2) Nadzorni svet lahko največ za eno leto imenuje svojega člana za začasnega člana uprave, ki nadomešča manjkajočega ali zadržanega člana uprave. V tem času ne sme delovati kot član nadzornega sveta. Ponovno imenovanje ali podaljšanje mandatne dobe je dopustno, če celotna mandatna doba s tem ni daljša od enega leta.

18. 274. člen **(volitve in odpoklic članov nadzornega sveta)**

- (1) Člane nadzornega sveta, ki zastopajo interese delničarjev, voli skupščina.
- (2) Statut lahko določi, da največ eno tretjino članov nadzornega sveta, ki zastopajo interese delničarjev, imenujejo imetniki imenskih delnic, za prenos katerih je potrebno dovoljenje družbe. Take delnice ne sestavljajo posebnega razreda delnic.

275. člen

(odpoklic članov nadzornega sveta)

- (1) **Skupščina lahko odpokliče** člane nadzornega sveta, ki jih je izvolila, pred potekom mandatne dobe. Za sklep o odpoklicu je potrebna **najmanj tričetrtinska večina** oddanih glasov. Statut lahko določi višjo večino in druge zahteve.
- (2) Člana nadzornega sveta, ki so ga v nadzorni svet imenovali **upravičeni delničarji** v skladu z drugim odstavkom prejšnjega člena, lahko delničarji **kadarkoli odpokličejo** in ga nadomestijo z drugim članom. Skupščina ga lahko odpokliče z navadno večino glasov, če preneha pravica do imenovanja.

19. 281. člen

(pristojnosti nadzornega sveta)

- (1) Nadzorni svet nadzoruje vodenje poslov družbe.
- (2) Nadzorni svet lahko pregleduje in preverja knjige in dokumentacijo družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari.
- (3) Nadzorni svet lahko od uprave zahteva kakršnekoli informacije, potrebne za izvajanje nadzora. Če statut tako določa, lahko te informacije zahteva tudi vsak posamezen član nadzornega sveta, uprava pa pošlje zahtevane informacije nadzornemu svetu kot organu.
- (4) Nadzorni svet lahko skliče skupščino. Nadzorni svet da skupščini predlog za imenovanje revizorja, ki mora temeljiti na predlogu revizijske komisije.
- (5) Vodenje poslov se ne more prenesti na nadzorni svet. Statut ali nadzorni svet lahko določi, da se smejo posamezne vrste poslov opravljati le z njegovim soglasjem. Če nadzorni svet zavrne soglasje, lahko uprava zahteva, da o soglasju odloči skupščina. Za sklep, s katerim skupščina da soglasje, je potrebna večina najmanj treh četrtin oddanih glasov.

282. člen

(pristojnosti nadzornega sveta v zvezi z letnim poročilom)

- (1) Nadzorni svet mora **preveriti sestavljeno letno poročilo** in predlog za uporabo bilančnega dobička, ki ju je predložila uprava. Vsak član nadzornega sveta oziroma revizijske komisije ima pravico **pregledati in preveriti vse podlage** za letno poročilo, ki mu jih je treba na njegovo zahtevo predložiti, če nadzorni svet ne odloči drugače.
- (2) Nadzorni svet mora o ugotovitvah preveritve iz prejšnjega odstavka **sestaviti pisno poročilo za skupščino**. V poročilu mora navesti, kako in v kakšnem obsegu je preverjal vodenje družbe med poslovnim letom. Če je k letnemu poročilu priloženo tudi **revizorjevo poročilo**, mora nadzorni svet v **svojem poročilu zavzeti stališče** do njega. Na koncu poročila mora nadzorni svet navesti, ali ima po končni preveritvi k letnemu poročilu kakšne pripombe in ali letno poročilo potrjuje. **Če nadzorni svet potrdi letno poročilo, je sprejeto.**
- (3) Nadzorni svet mora v enem mesecu od predložitve sestavljenega letnega poročila **svoje poročilo izročiti upravi**, sicer mora uprava nadzornemu svetu nemudoma postaviti dodaten rok, ki ne sme biti daljši od enega meseca. Če nadzorni svet tudi v dodatnem roku ne izroči letnega poročila, se šteje, da ga ni potrdil.

20. Nasprotje interesov

- Po Kodeksu obstaja:

- -kadar je **nepristransko in objektivno izvajanje** nalog oziroma odločanje v okviru izvajanja funkcije posamezne osebe
- -**ogroženo zaradi vključevanja njenega osebnega ekonomskega interesa**, interesov družine, njenih čustev, politične ali nacionalne (ne)naklonjenosti ali kakršnih koli drugih povezanih interesov z drugo fizično ali pravno osebo.
- **Nasprotje interesov predstavlja zadržek za glasovanje in kdor ga izjavi, ga mora pojasniti.**

Kodeks in Priporočilo EU priporočata:

- **Večina članov nadzornega sveta naj bo neodvisnih; le tako bo zagotovljena:**
 - -neodvisnost nadzornega sveta (brez konflikta interesov)
 - -izvajanje učinkovitega nadzora nad upravo

Priporočilo EU: neodvisnost je odsotnost bistvenega navzkrižja interesov; gre za nevarnosti oz. tveganja, zaradi kakršne koli tesne povezanosti nadzornega člana organa družbe s konkurenčno družbo

- **Kodeks:** neodvisnost, je **odsotnost vpliva na nepristransko, strokovno, objektivno, pošteno in celovito** osebno presojo osebe pri izvajanju njenih nalog ali pri njenem odločanju v okviru funkcije, ki jo ta oseba opravlja;
- Osebe so odvisne, če so ekonomsko, osebno ali kako drugače **tesneje povezane z družbo ali njenim poslovanjem.**

21. Neizvršni direktorji ali člani nadzornega sveta ne bi smeli na noben način biti ali zastopati večinske delničarje

Neizvršni direktorji ali člani nadzornega sveta ne bi smeli imeti **pomembnih poslovnih stikov** družbo ali povezano družbo neposredno ali kot **partnerji, delničarji, direktorji ali vodili delavci** organa, ki ima tak odnos, kar vključuje:

- položaj pomembnega **dobavitelja blaga ali storitev** (vključno s finančnimi, pravnimi, svetovalnimi ali posvetovalnimi storitvami),
- položaj pomembne **stranke** in položaj organizacij, ki prejemajo večje prispevke od družbe ali od njene skupine;
- Neizvršni direktorji ali člani nadzornega sveta ne bi smeli biti (tudi v zadnjih treh letih):
 - **-partnerji ali uslužbenci** sedanjega ali nekdanjega zunanjega revizorja v družbi ali povezani družbi;
 - **-bližnji družinski član** izvršnega direktorja ali članov uprave ali drugih navedenih oseb.

Kodeks: Nasprotje interesov lahko nastopi pri članu nadzornega sveta v primeru, če je:

- trenutno ali je bil v preteklih treh letih v pomembnejših poslovnih odnosih z družbo ali z njo povezano družbo;
 - član širšega posloводства povezane družbe;
 - sodeloval pri sestavljanju vsebine letnega poročila družbe;
 - večji delničar družbe;
- posameznik ekonomsko, osebno ali kako drugače tesneje povezan z večjim delničarjem ali njegovo upravo;
- pomembnejši **dobavitelj blaga ali storitev** (vključujoč svetovalne ali revizorske storitve);
- prejemal v zadnjih treh letih oziroma prejema večje **dodatne prejemke družbe** ali povezane družbe razen plačila, ki ga dobi kot član nadzornega sveta;
- bil v zadnjih treh letih **partner ali uslužbenec** sedanjega ali nekdanjega zunanjega revizorja v družbi ali povezani družbi;
 - bil v **nadzornem svetu** več kot 12 let;
- je bližnji družinski član drugega člana nadzornega sveta ali člana uprave družbe.

22. V enotirnem sistemu so vodstvene in nadzorstvene funkcije v pristojnosti upravnega odbora

Pristojnost upravnega odbora: upravni odbor vodi družbo in nadzoruje izvajanje njenih poslov.

Za pristojnosti upravnega odbora se smiselno uporabljata 267. člena ZGD1, ki ureja pristojnosti in odgovornosti **uprave** do skupščine in 281. člen ZGD1, ki sicer ureja pristojnosti **nadzornega sveta**.

KODEKS: Naloge upravnega odbora so vodenje družbe, imenovanje izvršnega direktorja in nadzorovanje izvajanja poslov družbe, oblikovanje strategije družbe ter predstavljanje in zastopanje družbe

- Vsak član upravnega odbora naj si v vseh okoliščinah prizadeva za **neodvisno analizo, odločanje in dejanja**.
- Član upravnega odbora naj od trenutka nastopa svoje funkcije naprej deluje skladno z merili **skrbnosti vestnega in poštenega gospodarstvenika**.
- Upravni odbor javne delniške družbe mora biti sestavljen skladno z zakonom, ki ureja gospodarske družbe in zakonom, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju družbe.

UO lahko skliče skupščino:

- kadar je to v korist družbe;
- o sklicu skupščine odloča z navadno večino;
- za pripravo in izvršitev sklepov skupščine se smiselno uporabljajo določbe ZGD o sklicu skupščine, kar pomeni, da **mora UO** :
 - pripraviti ukrepe iz pristojnosti skupščine,
 - pripraviti pogodbe in druge akte, za veljavnost katerih je potrebno soglasje skupščine in
 - izvršiti na skupščini sprejete sklepe.

UO sestavi, preveri in potrdi letno poročilo

- UO mora preveriti sestavljeno letno poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička.
- Vsak član UO in revizijske komisije ima pravico pregledati in preveriti vse podlage za letno poročilo
- UO mora o ugotovitvah preveritve sestaviti pisno poročilo za skupščino in navesti:
 - . kako in v kakšnem obsegu je preverjal vodenje družbe;
 - .zavzeti mora tudi stališče do revizorjevega poročila
- Če upravni odbor potrdi letno poročilo, je sprejeto; ne glede na navedeno ureditev pa statut lahko določi, da letno poročilo sprejme skupščina.

23 Zastopa in predstavljanje v enotirnem načinu; **za zastopanje se smiselno uporabljajo 266/2. in 4. čl.** **ZGD1 (pravila za upravo)**

- 266/2. členu ZGD/1 smiselno določa, da **zastopajo družbo člani UO skupno**, če statut ne določa drugače.
- pri skupnem zastopstvu učinkuje izjava volje, dana kateremukoli članu UO, proti družbi kot celoti, če so pooblaščenici vsi skupaj.
- 266/4. člen ZGD/1 pa je smiselno moč razlagati tako, da **statut družbe ali UO, če je to s statutom predvideno**, lahko določi, da so za zastopanje pooblaščenici:
 - člani UO posamično ali
 - skupaj vsaj dva člana UO ali
 - član UO skupaj s prokuristom

Če pa UO imenuje izvršne direktorje, ti zastopajo (če statut ne določa drugače)

- Če ima družba izvršne direktorje, ki so imenovani izmed članov UO, **samo izvršni direktorji zastopajo družbo**
- člani UO zastopajo družbo torej le **v primerih, da:**
 - **.družba nima izvršnih direktorjev,**
 - **.ki so imenovani izmed članov UO,**
- sicer se ta pravila izključujejo s pravilom, da le izvršni direktorji zastopajo družbo, če so v družbi imenovani iz vrst članov UO.

24. Sestava, število, mandat in pogoji za člane UO

- urejeno je v skupnih določbah za **organe vodenja in nadzora** (v nadaljevanju: **organi**) v členih 253 do 264 ZGD1
- določeno je, da organe, kamor sodi tudi UO sestavljajo **najmanj trije člani, če zakon ne določa drugače**
- če ima organ več članov, se en član imenuje za **predsednika**; UO mora izvoliti **predsednika in namestnika**
- člani organov so imenovani za obdobje, ki je določeno v statutu in ni daljše od **šestih let**, z možnostjo ponovnega imenovanja

Član UO je lahko vsaka poslovno sposobna fizična oseba, razen os., ki:

- je že član **drugega organa** te družbe;
- je bila **pravnomočno obsojena** zaradi kaznivega dejanja zoper gospodarstvo, ... sicer za pet let po pravnomočnosti sodbe, vendar ne prej kot dve leti po prestani kazni zapora;
- ji je bil izrečen **varnostni ukrep** prepovedi opravljanja poklica, in sicer dokler traja prepoved, ali
- je bila kot član organa podjetja, nad katerim je bil začet **stečajni postopek**, pravnomočno obsojena na plačilo **odškodnine upnikom (ZFP)**, in sicer še dve leti po pravnomočnosti sodbe.

Posebni pogoji za člane UO

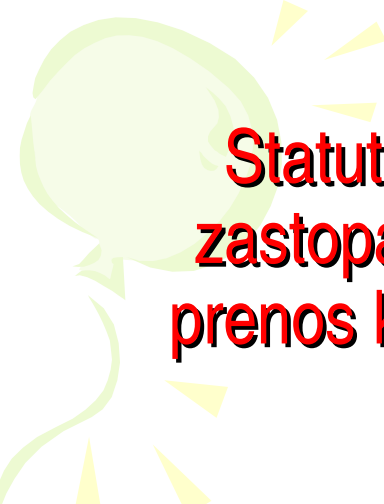
- Član UO ne more biti (4. in 5. alineja 273/1 ZGD), kdor je:
 - član nadzornega sveta ali upravnega odbora najmanj v **treh** družbah ali
 - oseba, ki ne izpolnjuje pogojev, ki jih določa statut.

Lahko pa je član UO:

- član uprave ali upravnega odbora od družbe odvisne družbe;
- prokurist ali pooblaščenec odvisne družbe;

25. Volitve članov UO

- Člane UO, ki zastopajo interese delničarjev, **voli skupščina**,
 - Skupščina lahko odpokliče člane UO, ki jih je izvolila, pred potekom mandatne dobe. Za sklep o odpoklicu je potrebna najmanj **tričetrtnska ali višja statutarna večina**,
- UO mora dati sodišču predlog za imenovanje člana UO takoj, ko ugotovi, da število članov ni zadostno za sklepčnost,
 - Sodišče **odpokliče člana UO na predlog UO** ali delničarjev, katerih delnice so vsaj 10% osnovnega kapitala, **če gre za utemeljene razloge**.

Statut lahko določi, da največ eno tretjino članov UO, ki zastopajo interese delničarjev, imenujejo imetniki delnic, za prenos katerih je potrebno dovoljenje družbe (vinkulacijski delničarji)

Člana UO, ki so ga v UO imenovali upravičeni delničarji, lahko **delničarji kadarkoli odpokličejo** in ga nadomestijo z drugim članom.

Skupščina ga lahko odpokliče z navadno večino glasov, če preneha pravica do imenovanja

26. Komisije UO, revizijska komisija

- UO lahko imenuje eno ali več komisij, na primer :
 - -revizijsko komisijo,
 - -komisijo za imenovanja in
 - komisijo za prejemke,

- Komisije pripravljajo predloge sklepov UO in skrbijo za njihovo uresničitev.
- Komisija ne more odločati o vprašanjih, ki so v pristojnosti UO; o svojem delu poroča UO
- Sestavljajo jo predsednik, (odločilni glas), in najmanj dva člana; predsednika imenuje UO med svojimi člani.
- Sej komisije se smejo udeleževati le člani komisije, če statut ali poslovnik UO ne določa drugače; lahko so povabljeni izvedenci ali poročevalci.

Naloge revizijske komisije (vsaj en član revizijske komisije mora biti imenovan med neodvisnimi strokovnjaki; sicer le člani UO) so:

- Nadzor **finančnih informacij** , nadzor nad delovanjem sistema obvladovanja tveganj, notranje revizije in sistema notranjih kontrol;
- ocenjevaje **letnega poročila**, vključno z oblikovanjem predloga UO
- sodelovanje pri določitvi pomembnejših **področij revidiranja** in pri izbiri neodvisnega **zunanjega revizorja** ter pripravi pogodbe med revizorjem in družbo;
- spremljati **neodvisnost, nepristranskost** in učinkovitost revizorjev;
- nadzirati naravo in obseg **nerevizijskih storitev** in druge naloge

Upravni odbor mora oblikovati revizijsko komisijo v družbi:

- s katere vrednostnimi papirji se **trguje na organiziranem trgu** in
- v kateri delavci v skladu z zakonom, ki ureja sodelovanje delavcev pri upravljanju družb, **uveljavljajo svojo pravico do sodelovanja v organih** družbe, če za uveljavljanje teh pravic ni dosežen drugačen dogovor

Predstavniki delavcev v komisijah

- Smiselno se uporabljata 278 (poslovanje nadzornega sveta) in 279. člen ZGD1 (komisije)
- Delavci **lahko** ne glede na tretji odstavek 279 (komisije imenuje UO) in prvi odstavek 280. člena (sestavljajo jih člani UO in strokovnjaki)
 - **imenujejo svojega predstavnika v komisije upravnega odbora,**
 - **če temu ne nasprotuje poseben zakon.**

27. Izvršni in neizvršni direktorji

- **UO lahko imenuje enega ali več izvršnih direktorjev (za ne dalj kot 6 let)**
 - **Člani UO so lahko** imenovani za izvršne direktorje.
- UO mora vsako **imenovanje in obseg upravičenja** za zastopanje izvršnega direktorja ter spremembo teh podatkov prijaviti za **vpis v register**.
- Če je v **UO** imenovan **predstavnik delavcev**, ga **UO imenuje za izvršnega direktorja**, ki v okviru splošnih pravic in obveznosti, ki pripadajo vsem izvršnim direktorjem, opravlja naloge zastopanja in predstavljanja interesov delavcev glede kadrovskih in socialnih vprašanj v skladu z ZSDU
- Če je za izvršnega direktorja imenovana **oseba, ki ni član UO**, se glede pogojev za imenovanje smiselno uporablja 255/2. člena ZGD1 (nezdružljivost, predkaznovanost...).

Imenovanje izvršnih direktorjev je neobvezno (razen pri borznih družbah - najmanj eden)

- UO je lahko brez izvršnih direktorjev,
- Izmed članov UO, ali izven; izvršni direktor ni nujno član UO, vendar za njegovo imenovanje veljajo enaki pogoji,
- Če je član UO predstavnik zaposlenih (če to ni v nasprotju s posebnim zakonom), postane izvršni direktor, za kadrovska in socialna vprašanja
 - **predsednik UO ne more biti delavski član UO**
- **predsednik UO ne more biti izvršni direktor (razen v majhnih družbah)**

Neizvršni člani UO

- Člani upravnega odbora, ki niso imenovani za izvršne direktorje, so neizvršni člani upravnega odbora, ki opravljajo nadzorno funkcijo.
- Neizvršni član upravnega odbora naj ne opravlja izvršnih nalog, temveč le funkcijo nadzora nad vodenjem poslov in naj pri svojem delu ne bo vezan na mnenja ali navodila tistih, ki so ga izvolili, predlagali oz. imenovali, temveč naj za opravljanje svoje funkcije prevzema polno osebno odgovornost.

28. Naloge izvršnih direktorjev in razmerje do upravnega odbora

- **UO lahko** na izvršne direktorje prenese te naloge:
 - vodenje tekočih poslov;
 - prijave vpisov in predložitve listin registru;
 - skrb za vodenje poslovnih knjig in
- sestavo letnega poročila, h kateremu priložijo, če ga je treba revidirati, revizorjevo
- poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička za skupščino, ter ga nemudoma predložijo UO

Pri opravljanju nalog morajo izvršni direktorji upoštevati navodila in omejitve, ki jim jih postavljajo statut, UO, skupščina in poslovnik o delu izvršnih direktorjev

- Če je imenovanih več izvršnih direktorjev, **vodijo posle skupno** (statut ali poslovnik UO lahko določa drugače); lahko sprejmejo o svojem delu poslovnik (statut lahko določa, da tak poslovnik sprejme UO)
- UO lahko kadarkoli **odpokliče** izvršnega direktorja. Za zahteve izvršnih direktorjev iz pogodbe o opravljanju funkcije se uporablja obligacijska pravila,
- Izvršni direktorji **se podpisujejo** tako, da firmi družbe dodajo svoj podpis s pripombo »izvršni direktor«.

Za **poročaje izvršnih direktorjev** UO se smiselno uporablja 272. čl. (poročila nadzornemu svetu), če statut ali poslovnik lahko določa drugače.

29. Uporaba predpisov za izvršne direktorje

- 261. člen, **odobritev posojila** le na podlagi sklepa UO
- 263. čl. (**skrbnost in odgovornost**); mora pri opravljanju svojih nalog ravnati v dobro družbe s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstv. in varovati poslovno skrivnost družbe,
- 264. čl., **odškodninska odgovornost** zaradi vpliva tretjih,
- 269. čl., **udeležba pri dobičku**, 270. čl., **prejemki članov uprave**, 271. čl., **prepoved konkurence**

Javne ali majhne družbe

- UO družbe, z vrednostnimi papirji katerih se trguje na organiziranem trgu, **mora** med svojimi člani imenovati **vsaj enega izvršnega direktorja**,
- Za izvršne direktorje je lahko imenovana **največ polovica** članov UO (kaj je z drugimi ZGD1 ne ureja),
- Za **majhne družbe** ne veljata 258/1.čl (poslovnik UO) in drugi odstavek 289/2. čl. (da predsednik upravnega odbora ne more biti delavski član UO ali izvršni direktor).

30.

70/5. člen ZGD-1: poslovno poročilo delniške družbe vključuje tudi
izjavo o upravljanju družbe

Izjava o upravljanju vključuje:

- navedbo, ali družba pri svojem poslovanju uporablja kakšen kodeks,
- navedbo tega kodeksa, njegovo javno dostopnost ter
- navedbo posameznih določb kodeksa, ki jih družba ni upoštevala, z utemeljitvijo.

31.DIREKTOR IN DELOVNO RAZMERJE **(primernost delovnopravnega statusa)**

Direktorjevo delo je (po ZGD) samostojno in na lastno odgovornost direktorja, za razliko od **nesamostojnega in odvisnega položaja, ki je značilen za delavca**, ki opravlja tako delo v delovnem razmerju;

Odgovornost direktorja je osebna in neposredna in sicer za vodenje poslov na način, ki ustreza skrbnosti dobrega in vestnega gospodarstvenika, s širšo postavljeno odgovornostjo za posle v družbi, za razliko od odgovornosti za omejeno število delovnih operacij, ki velja za delavca v delovnem razmerju;

DIREKTOR IN DELOVNO RAZMERJE

- **Direktorske pristojnosti in dolžnosti tudi ne moremo šteti kot odvisno delo** v funkcionalnem smislu, torej kot delo se opravlja z obvladovanjem ljudi oz. z njihovo funkcionalno podrejenostjo;
- **Za direktorje tudi ne bo veljalo, da je ekonomsko šibkejša** in od gospodarske družbe odvisna pogodbeni stranka;
- **Direktor tudi ni v tolikšni meri socialno ogrožena stranka** v razmerju do ekonomsko močne gospodarske družbe, da bi bil to argument za zavarovanje njegovih socialnih in ekonomskih pravic, kar je vsekakor značilno za sodobno delovno razmerje.

32. Dopustnost sklenitve delovnega razmerja za poslovodno osebo

ZDR izrecno dopušča sklenitev pogodbe o zaposlitvi s poslovodno osebo (ni obvezno, je pa dopustno)

Če poslovodne osebe sklepajo pogodbo o zaposlitvi lahko v pogodbi o zaposlitvi stranki drugače uredita pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja v zvezi s:

- **pogoji in omejitvami delovnega razmerja za določen čas,**
 - **delovnim časom,**
- **zagotavljanjem odmorov in počitkov,**
 - **plačilom za delo,**
 - **disciplinsko odgovornostjo,**
- **prenehanjem pogodbe o zaposlitvi.**

33. Pogoji in omejitve delovnega razmerja za določen čas za poslovodno osebo

- Pogodba o zaposlitvi se **lahko** sklene za določen čas, če gre za poslovodne osebe (52. člen ZDR: vezanost na časovno omejen mandat).
- Za poslovodne osebe **ne velja prepoved** iz 53.čl ZDR:
- “delodajalec ne sme skleniti ene ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas z istim delavcem in za isto delo, katerih neprekinjen čas trajanja **bi bil daljši kot dve leti**”

34. Delovni čas, odmori in počitki za posovodno osebo

- 157. čl. ZDR: Delodajalec ni dolžan upoštevati ZDR glede omejitve delovnega časa, nočnega dela, odmora, dnevnega in tedenskega počitka, v primerih pogodbe o zaposlitvi s poslovodnimi osebami.
- V pogodbi o zaposlitvi s poslovodno osebo je dopustno odstopiti od siceršnjih zakonskih določb glede delovnega časa, nočnega dela, odmora, dnevnega in tedenskega počitka.
- Gre za poseben položaj direktorja, za katerega je značilno, da mu **delovnega časa ni mogoče vnaprej razporediti oziroma si ga razporeja sam**, zato pri direktorju tudi ni treba upoštevati zakonskih določb, ki so predvsem namenjene varstvu delavčevega položaja.

35. Disciplinska odgovornost za poslovodno osebo

Disciplinska odgovornost delavcev kot institut je **nezdružljiva s statusno pravnim položajem poslovodne osebe**, ki vodi družbo.

Zato zakon dopušča, da pogodbeni stranki v pogodbi o zaposlitvi **odstopita od zakonskih določb v zvezi z disciplinsko odgovornostjo.**